

Centerpartiet

ALLIANSEN

Yrkande

Regionstyrelsens arbetsutskott 31 mars 2026

Ärende: Årsrapport för år 2025

Motiv

Som befarat blev år 2025 ett mycket tufft år, både för verksamheten och ekonomiskt. Även för länet med Northvolts konkurs med alla följdkonsekvenser som drabbade länet på ett allvarligt sätt. Vi kan konstatera att hälso- och sjukvården, liksom länet i stort, fortsatt att utvecklas, och det finns mycket vi västerbottningar kan vara stolta över. Regionens verksamhet bidrar till att göra länet attraktivt, och av de cirka 1,4 miljoner vårdkontakter som ägde rum kunde sjukvården bota, lindra och trösta de patienter som vände sig till regionen, vilket i sig är betydelsefullt.

Den ekonomiska redovisningen för 2025 ger vid en första anblick intryck av en återhämtning, men en närmare genomgång visar att förbättringen i allt väsentligt drivs av externa och tillfälliga faktorer. Årets resultat uppgår till 18 miljoner kronor, vilket visserligen är en förbättring jämfört med föregående års resultat på –521 miljoner kronor, men samtidigt långt ifrån det budgeterade överskottet på 218 miljoner kronor. Budgetavvikelsen är därmed cirka –200 miljoner kronor.

Det som i huvudsak håller uppe resultatet är faktorer som regionen själv inte råår över. Statsbidragen uppgår till 2 960 miljoner kronor och är 111 miljoner kronor högre än budget. Därtill har riktade statsbidrag och tillfälliga intäkter från avslutade projekt bidragit till att dämpa underskottet. Även finansnettot avviker positivt mot budget med +144 miljoner. En stor del av de finansiella intäkterna, 364 miljoner kronor av totalt 383 miljoner kronor, kommer från avkastning i pensionsmedelsportföljen, vilket ytterligare understryker beroendet av externa marknadsförutsättningar.

Samtidigt är den underliggande verksamheten fortsatt inte i balans. Verksamhetens resultat uppgår endast till 59 miljoner kronor, medan styrelser och nämnder sammantaget redovisar ett underskott på 344 miljoner kronor kopplat till hälso- och sjukvårdsnämnden. Kostnadsöverskridandena drivs främst av höga personalkostnader och ofinansierade tjänster, vilket pekar på strukturella brister i kostnadskontrollen.

Balanskravsresultatet för 2025 uppgår till –125 miljoner kronor, vilket innebär att underskottet inte bara kvarstår utan också fördjupas trots ett positivt resultat i resultaträkningen. Totalt, inklusive 2025, uppgår det ackumulerade negativa balanskravsresultatet till –557 miljoner kronor. Det innebär att regionen under kommande år behöver generera överskott i denna storleksordning för att leva upp till lagens krav på återställning. Samtidigt har regionfullmäktige beslutat om en åtgärdsplan för att hantera underskotten.

Den finansiella ställningen förstärker bilden av en pressad ekonomi. Soliditeten uppgår till cirka 14 procent och är fortsatt negativ när pensionsåtagandena inkluderas. Pensionsåtagandet uppgår till cirka 13,2 miljarder kronor. Samtidigt ökar låneskulden till 2820 och nu med låntagna under 2026 är den samlade skulden över 3 miljarder. För att uppnå en soliditet på 20 %

krävs årliga resultat i storleksordningen 450–600 miljoner kronor, beroende på utvecklingen av investeringar, upplåning och pensionsåtaganden. Vår målbild är att detta ska kunna uppnås.

Den samlade bedömningen är att resultatet för 2025 ger en alltför positiv bild av den ekonomiska utvecklingen. Förbättringen är i huvudsak driven av externa faktorer som inflation, statsbidrag och finansiella marknader, medan den egna verksamheten fortsatt uppvisar betydande underskott. Utan strukturella åtgärder för att minska kostnadsnivån och stärka den interna styrningen riskerar regionen att stå kvar med en ekonomi i obalans, där tillfälliga intäkter återkommande används för att dölja grundproblemen.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 Totalt (11-25)	
Verksamhetens netto	-89	-26	-28	-126	-242	-262	-360	-344	-329	67	491	-97	-1015	-701	59	-3002
Finansnetto	-312	127	-350	83	94	194	224	379	554	-251	907	-625	-75	532	-43	1438
Årets resultat	-186	264	-215	176	8	97	145	35	225	98	1398	-202	-668	-521	18	672
Balanskravsresultat	37	87	135	111	4	71	132	68	-333	376	476	870	-753	-1210	-125	-54

Kommuninvest har i sina analyser av regionens ekonomiska status framhållit att de finansiella riskerna ökat. De höga investeringsnivåerna innebär ett fortsatt stort upplåningsbehov de kommande åren, samtidigt som skuldsättningen per invånare redan stiger och soliditeten är svag. Detta minskar det finansiella handlingsutrymmet ytterligare och gör regionen mer sårbar för förändringar i ränteläge och konjunktur. Parallellt finns strukturella utmaningar kopplade till demografi och geografi, där en osäker befolkningsutveckling och långa avstånd driver kostnader och påverkar skatteunderlaget negativt. I sin ranking för år 2024 hade Region Västerbotten störst risk.

Vi delar den bedömning som sker i årsredovisningen att regionen inte uppfyller kravet om en god ekonomisk hushållning. Detta trots ett positivt resultat på sista raden.

Mot bakgrund av detta, och att den styrande S-majoriteten under flera år inte har lyckats genomföra nödvändiga strukturella kostnadsminskningar, framstår skattehöjningen med 50 öre inför 2026 som förklarlig. Region Västerbotten var ensam om att höja skatten och har nu gjort det fyra gånger på tio år. Det kan också konstateras att Västerbotten inte var ensam om att redovisa ett positivt resultat för 2025 det gjorde de flesta regioner.

Trots att kostnaderna för administrationen skulle minska motsvarande 100 tjänster, och trots att det råder restriktivitet vid nyanställningar, ökade antalet anställda med 38. Det beskrivs att bakgrunden är den minskade hyrbemanningen vilket i grunden är bra. Emellertid är det stora skälet till att kostnaderna minskar att regionen inte får avrop på sina beställningar.

Sammantaget är fortsatt utvecklingen att den centrala administrationen är allt för omfattande.

Yrkesroll	2019	240901	250901	Förändring 202409-250901	Förändring 2018-2025
Ledning, handläggare och administratörer (ej medicinska sekreterare)	1219	1400	1417	1,20%	13,97%
Chefer	465	503	510	1,37%	8,82%
Läkare	1420	1447	1451	0,28%	2,14%
Sjuksköterskor grund och spec (inkl barnmorskor)	2958	2926	2991	2,17%	1,10%
Undersköterskor	1574	1500	1574	4,70%	0,00%
Tandläkare	151	152	154	1,30%	1,95%
Medicinska sekreterare	156	127	131	3,05%	-19,08%

Källa Region Västerbotten. Datauttag 13 oktober 2025. Avser tillsvidareanställda på respektive etikett och datum.

När det gäller följsamheten till de uppsatta målen anser vi att rapporten ger en alltför positiv bild av verkligheten. Vårdköerna har aldrig varit så långa som nu. Region Västerbotten ligger fortsatt i botten nationellt när det gäller uppfyllelsen av vårdgarantin. Därtill anser vi att antalet strategiska mål är för många och för omfattande. Det har tidigare framkommit att de indikatorer som ska visa på utveckling har svag eller ingen koppling till måluppfyllelse, även

om dessa uppgifter enkelt kan hämtas ur systemen. Ett illustrativt exempel är HSN målområde 3 och indikatorn Ökad kunskap om rasism inom vården. Självklart ska ingen form av kränkande särbehandling förekomma. Däremot är det ett exempel på hur omfattande antal mål och indikatorer bidrar till ökad administration. Som det beskrivs sker faktainsamling på följande sätt ”Uppföljning av data har skett manuellt via verksamheterna inom HSF som skickat in namnlistor på medarbetare i stab samt chefer som gått avsedd utbildning”. Det är tid som första linjens chefer behöver ägna åt administration i stället för annat. Om nu någon arbetsplats hade upplevt att det fanns ett problem med rasism hade det förslagsvis kunna lyftas på en arbetsplatsträff och samtal med enskilda individer utan att det ska skickas namnlistor och producerande av olika uppföljningsmått.

HSN årsrapport visar att antal utskrivningsklara patienter som är kvar i slutenvård ökar. I SKR statistik över antal överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser toppar regionen listan. Även om det beskrivs att antal vårdplatser blivit fler har antal platser minskat över tid. 1 januari 2022 fanns det 578 jämfört med sista december 2025 med 548. Det är förstås glädjande att en IMA-avdelning öppnat vilket har varit på gång i minst 20 år men aldrig blivit verklighet förrän under 2025.

Förlossningen i Lycksele tvingades återigen till en längre sommarstängning och kunde inte hållas öppen under jul och nyår. Här anser vi att verksamheten inte fått de förutsättningar som krävts för att kunna bedriva en året runt-öppen verksamhet.

Vakanser bland tandläkare har lett till att barn och akuta ärenden prioriteras, medan vuxentandvården fått stå tillbaka. Under de tre första åren har mängden bokad patienttid minskat. Antalet försenade kallelser för vuxna patienter har ökat, 64 000 vuxna västerbottningar står i dagsläget i kö. Tandhälsan för barn och ungdomar har försämrats och ligger idag under riksgenomsnittet. Sjukfrånvaron för de anställda är högre än målvärdet och snittet för regionen. Personalomsättningen är fortsatt väldigt hög. Intäkterna har fortsatt att minska och den ekonomiska situationen är mycket allvarlig.

Genomförda hälsoundersökningar (VHU) ökade förvisso från 9,34 till 22 procent men att nå målbilden om 70% känns främmande givet hur tufft läge det är i primärvården. Arbetet med VHU behöver det ske ett omtag kring.

Införandet av Cosmic har på många sätt påverkat verksamheten. Även om själva införandet beskrivs gått bra finns det många kvarvarande utmaningar för att uppnå önskad målbild av vad system ska kunna leverera.

Antalet interna och externa möten fortsätter att öka. Under tertial 3 2025 uppgick de till drygt 212 000, vilket är långt över målbilden på 150 000. Det tyder på att en betydande andel möten inte är nödvändiga, och att många av de möten som faktiskt behövs skulle kunna genomföras mer effektivt och på kortare tid. Det finns visserligen undantag, till exempel när uppföljande patientmöten kan ske digitalt i stället för fysiskt, men dessa utgör en mycket liten del av det totala antalet möten. Huvuddelen av ökningen rör i stället administrativa möten.

Det är uppenbart att prioriteringar måste omprövas och att fokus måste ligga på att skydda vårdens kärnuppdrag samt skapa en hållbar utveckling för hela länet. Respektive basenhet måste få i uppdrag att föreslå eller vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans. Detta arbete ska göras utifrån förutsättningarna hos respektive basenhet, vilket innebär att såväl personalminskning som förändrat vårdutbud kan vara aktuellt. När det gäller

förutsättningarna att minska personalkostnaderna ytterligare behöver detta arbete genomsyras av att undanta dygnet runt vården, primärvård samt yrkesgrupperna sjuksköterskor, läkare och andra nyckelkompetenser.

Sammanfattningsvis måste Region Västerbotten ompröva sitt politiska ledarskap och fokusera på att skapa en långsiktig och hållbar ekonomisk plan. Detta arbete kan inte skjutas upp till nästa budget utan måste påbörjas omedelbart. Prioriteringar måste omprövas, och åtgärder måste vidtas för att säkerställa att invånarna i länet får tillgång till den vård de behöver utan att riskera regionens ekonomiska stabilitet på lång sikt. Den vårdkris som råder i Västerbotten är orsakad av ett långvarigt och varaktigt styre och kan inte skyllas på någon annan eller att regionen blivit ett offer för omständigheterna.

Yrkanden

- Att Godkänna upprättat förslag till årsrapport för 2025.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna skyndsamt ta fram en budgetprocess som avspeglar verksamheternas uppdrag, budget, behov, horisontella samt vertikala prioriteringar som harmoniserar med beprövad erfarenhet och eventuella vårdprogram.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att säkerställa att budgetunderlag håller en tillräcklig kvalitet. Det bör bland annat finnas dokumenterade riskanalyser som visar att förslag på budgetar och åtgärder är möjliga att genomföra.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag säkerställa att verksamheterna samt fackförbund blir delaktiga i beredningen av budgetar, sparförslag samt i arbetet med att föreslå prioriteringar.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur balanskravsresultatet ska återställas inom tre år, med tydliga delmål per år och nämnd.
- Att Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att analysera och redovisa vilka åtgärder som krävs för att uppfylla vårdgarantin och säkerställa att Västerbotten inte längre ligger sämst i landet vad gäller väntetider till vård.
- Att Fullmäktige uppdrar till samtliga driftsnämnder att genomföra ytterligare kostnadsreducerande åtgärder kopplat till administrativa tjänster inom regionen.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att göra ett omtag med arbetet kring att nå en ekonomi i balans genom att fokus riktas på analys och åtgärd per förvaltning och vilka kostnadsposter som har stora budgetavvikelser.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att arbeta fram, utöver de tidigare fullmäktigeuppdragen, ytterligare nödvändiga kostnadsreducerande åtgärder.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna arbeta fram processtöd så att verksamheten kan genomföra horisontella prioriteringar som leder fram till rimliga utbudsbegränsningar.
- Att Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att skyndsamt stärka arbetet för att stärka universitetssjukvården.

Att Regionstyrelsen reviderar sina riktlinjer för upptagandet av nya lån så att alla nya lån kräver politiska beslut samt åtföljs med en långsiktig plan hur de ska kunna betalas tillbaka.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström(M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare